

FOGLALKOZTATÓ FÜZET

Csuhémúzeum és Népművészeti Alkotóház

7936 Szentlászló, Petőfi u. 1.

Foglalkoztató füzet

a szentlászlói Csuémúzeum és Népművészeti Alkotóház megismeréséhez

Szeretettel köszöntjük a kedves Látogatónkat!

A múzeumi séta során megismerkedhet a kukoricával és annak kézműves felhasználásával.

Jó munkát, kellemes időtöltést kívánunk!

CSUHÉMÚZEUM

Szentlászlón 2006-ban nyílt meg az ország első Csuémúzeuma.

A csuhézásnak nagy hagyománya van a községben. E mesterséget a felvidéki Naszvadról 1947-ben idetelepített magyarok hozták magukkal.

A több mint 300 darabos csuhé gyűjteményben a helyi alkotások mellett más hazai, felvidéki, erdélyi, kárpátaljai és vajdasági alkotások is találhatóak.

KUKORICA

1. A múzeumban tájékoztató leírást találsz a kukoricáról, ez alapján egészítsd ki mondatokat.

A kukorica (ismertebb tájnevei: .....
.....) a pázsitfűfélék családjába tartozó növény.

Származási helye valószínűleg .....

Hazánkba ..... körül hozták be, Erdélybe csaknem két évtizeddel később ..... közvetítéssel jutott el.

A szár közepe táján nő a termővirágzat, a .....

A megporzás után ..... fejlődik.

A ..... nagyon sokféleképpen hasznosítja az ember.

2. Találós kérdések

Mi ez?

Száz szeme van, mégsem lát. Letörik, ha érett már. ....

Beléöntök egy marékka, kiveszek egy vékával. ....

Hány szemet kap fel a tyúk egyszerre a földről? .....

3. A következő képeken a kukorica növény részeit látod.

Kösd össze a képrészlettel a megfelelő növényrész nevét!

szár

címer

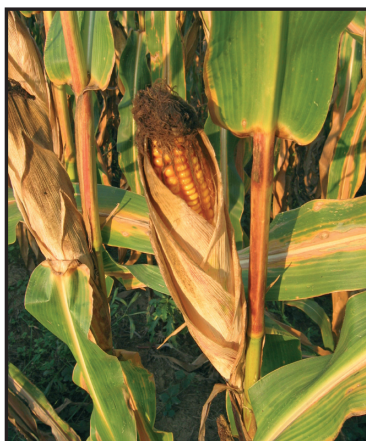
gyökér

cső

levél

buroklevél,
a kukoricacső
takarólevele

4. Melyik a kakukktojás? Húzd alá az oda nem illő kifejezést!

- kukorica, törökbúza, tönkölybúza, tengeri, málé
- gyökér, törzs, cső, címer, takarólevél, szár, szem, levél
- takarólevél, sustya, léha, csuhé, csuta, csuhéj

5. Kösd össze a szólást a jelentésével!

Nem tudta még akkor, mi a kukorica.

tökfej, tökféjú

Úgy néz, mint akinek kukoricaföld nem jutott.

méltatlankodik

Kukoricaföldön nőtt a feje.

rátarti

Nem levéért főzik a kukoricát.

nagyon régen volt

Teszi magát, mint két cső kukorica egy zsákban.

szomorúan néz

Pöfög, mint a kukoricakása.

nem erről van szó

IDŐJÁRÁS

A kukorica termesztéséhez sok meleg és bőséges csapadék szükséges.

Különböző népi megfigyelések maradtak fent, amelyekkel a termés mennyiségére következtettek. Pl.: Ha a szivárványban sok a sárga, akkor bő búza-, kukoricatermés lesz.

6. Egészítsd ki a népi megfigyelést!

Ha májusban sok a ....., akkor sok lesz a kukorica.

(Megfejtés: állat)

A KUKORICA TERMESZTÉSÉNEK MUNKAMŰVELETEI

7. Keresd meg, és húzd át egy vonallal a táblázatban található kukoricával kapcsolatos munkákat! (10 munkaművelet)

A	V	U	K	S	Z	E	D	É	S	O	K	F	E
V	E	G	Y	S	Z	E	R	E	Z	É	S	O	K
I	T	K	O	M	B	Á	J	N	O	Z	Á	S	É
L	É	C	C	Á	S	Z	Á	N	T	Á	S	Z	Z
Á	S	Z	Á	R	V	Á	G	Á	S	T	A	T	É
G	I	B	O	L	Y	A	K	A	P	Á	L	Á	S
M	O	R	Z	S	O	L	Á	S	A	S	I	S	Z

FOSZTÁS

Régen a kukoricát kézzel szedték a takarólevelekkel együtt. Ezt otthon távolították el róla a szomszédok, rokonok segítségével.

Ilyenkor szedték össze a szép fehér, puha takaróleveleket is, amelyeket csomókba összekötve feltettek a padlásra száradni a felhasználásig.

Ha fosztás közben piros kukoricát talált valaki, akkor azt tartották, hogy annak lakodalma lesz hamarosan. Másutt, aki piros csövet talált, aludni mehetett.

A KUKORICA FELHASZNÁLÁSA

8. Mire hasznosítják a kukoricát! (Ne csak a szemtermésre gondolj!)

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

9. Ehetett-e Mátyás király kukoricából készült ételt? Válaszod indokold!

.....

CSUHÉZÁS

A kukoricacső takaróleveléből használati tárgyakat és gyermekjátékokat készítettek/készítenek. Ezt a kézműves tevékenységet nevezzük csuhézásnak.

A gyűjtött alapanyagot, a csuhét először beáztatják.

A használati tárgyakat fakereten (ráma) készítik. Először a függőleges szálakat vetik fel a ráma, majd e közé a vízszintes szálakat kampós fém-eszközzel (kapacs) húzzák be. A tárgyakat a csuhé megszáradása után veszik le a rámaokról.

10. Hogy nevezték a Szentlászlóra telepített felvidékiek ezt a mesterséget?

.....

11. Hány rámat találsz a múzeumban? .....

12. A gyűjteményben különböző technikákkal készült használati tárgyakat láthatsz. Melyik tárgyat milyen technikával készítették? Írd a kép mellé a megfelelő számot!

1. lapítás

2. sodrás, pödrés

3. hármás fonás

13. Kösd össze a mintát az elnevezésével!

rozsmaringos

kockás

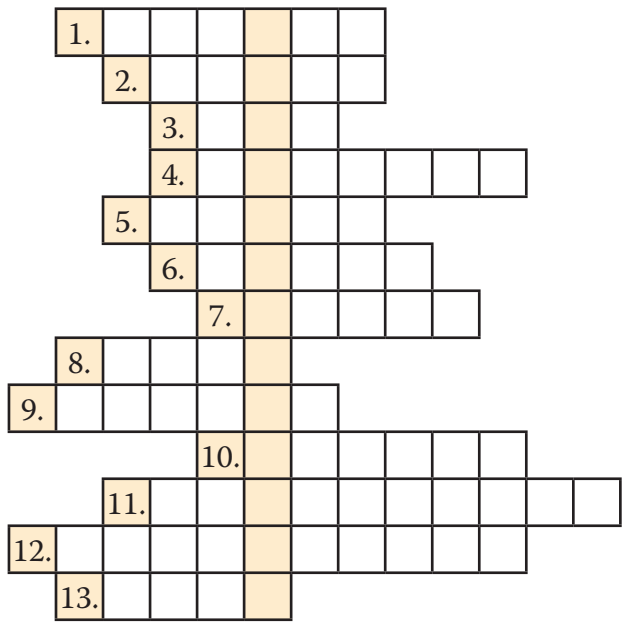
vízfolyásos

Régen a gyerekek kedvelt játékaik voltak a kukorica növény különböző részeiből készült játékok (csutkababa, csutka állatok, csutkavár, kóróhegedű stb.).

14. Hány csuhéból készült lovat találsz a múzeumban? .....

15. Befejezésül - az eddigi ismeretek összegzéseként - fejtsd meg ezt a keresztrejtvényt!

- 1. a kukorica tápanyag- és vízfelvevő része
- 2. kukoricaszár népiesen
- 3. a szántás eszköze
- 4. a takarólevél eltávolítása
- 5. ettől a néptől ismertük meg a kukoricát
- 6. ritka színű kukoricacső
- 7. a kukorica porzós virágzata
- 8. ezen készül a csuhétárgy
- 9. csuhézásnál használt eszköz
- 10. csuhézási technika
- 11. kislányok játéka
- 12. kukoricaszárból készült hangszer
- 13. a kukorica tájnyelvi elnevezése

Megfejtés: .....

A múzeum alkotóműhelyében gyakorlatban is kipróbálhatod a csuhézást. Készíthetsz csuhéból babát, állatot, virágot stb.

Köszönjük a látogatást, szeretettel várunk máskor is!

Minden év október második hétvégjének szombatján a múzeumban Kukoricás napot szervezünk. Ezen a kukoricával és annak élelmiszeripari, gasztronómiai, valamint kézműves felhasználásával ismerkedhetnek meg a résztvevők előadások, kiállítások, ételkóstolók, kézműves bemutatók, játszóházak, népi sportjátékok és kulturális műsorok keretében.

A foglalkoztató füzet a „Helyi kisebbségi hagyományok bemutathatóságának támogatása” című pályázat keretében készült 2013-ban.

Kiadó: Német Nemzetiségi Önkormányzat, Szentlászló

Írta: Budai Györgyné és Budai Kinga

Fotó: Budai Kinga

Nyomdai előkészítés: MacMaesro Kft., Pécs

Nyomda: Molnár Nyomda és Kiadó Kft., Pécs